

NAV Gedragscode

Ethisch verantwoord handelen bij de beroepsuitoefening

Preambule

- Integriteit van wetenschappers is essentieel om het vertrouwen in de wetenschap te handhaven en te versterken. Dit geldt zeker ook voor de voedingswetenschap, een zeer complex veld dat gegevens moet leveren voor belangrijke probleemstellingen met betrekking tot de volksgezondheid. De voedingswetenschap kenmerkt zich door een sterk interdisciplinair karakter. De beroepsuitoefening van de voedingswetenschap beperkt zich niet tot de uitvoering en rapportage van onderzoek, maar richt zich ook op de interpretatie en implementatie van wetenschappelijk onderzoek naar bedrijfsdoelstellingen, voorlichting, onderwijs en beleid (bij de overheid en in de gezondheidssector).
- De NAV stelt zich ten doel om de kwaliteit van de voedingswetenschap te waarborgen en de maatschappelijke profilering ervan verder te versterken. Daarom heeft de NAV een gedragscode opgesteld, om haar leden te ondersteunen in kwesties waarbij integriteit en objectiviteit een rol spelen. De NAV stelt het onderschrijven van de gedragscode voor haar leden verplicht. De code is aanvullend aan wettelijke voorschriften en bestaande richtlijnen met betrekking tot ethische aspecten van de beroepsuitoefening in de voedingswetenschap (zie bijlage A).
- Uitgangspunt van de gedragscode is dat NAV leden —los van de sector waarin zij werkzaam zijn— bij de beroepsuitoefening uitgaan van dezelfde normen en waarden. De code is bedoeld om NAV leden te stimuleren zich bewust te zijn van hun eigen verantwoordelijkheid voor een ethisch verantwoorde beroepsuitoefening. De code biedt een leidraad voor zorgvuldig en gewetensvol handelen, het herkennen en bespreekbaar maken van ethische dilemma's en het stellen van grenzen, op basis van argumenten.

NAV Gedragscode

Artikel 1: Doel van de Gedragscode

De gedragscode stelt zich ten doel het gezag, de geloofwaardigheid en de maatschappelijke profilering van de voedingswetenschap te versterken, door middel van het waarborgen:

- van de integriteit en objectiviteit van academisch gevormde voedingskundigen in hun beroepsuitoefening,
- de transparantie en toetsbaarheid van de beroepsuitoefening.

Artikel 2: Verantwoordelijkheden

Leden van de NAV zijn alert op het handhaven van de wetenschappelijke integriteit en objectiviteit. Zij verrichten hun werkzaamheden met de noodzakelijke zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, toetsbaarheid en transparantie conform de in de wetenschapsbeoefening algemeen geldende gedragsregels (zie bijlage A). Deze verantwoordelijkheden worden in de volgende sub-artikelen nader omschreven.

Artikel 2.1: Integriteit, objectiviteit en transparantie

Leden van de NAV onderschrijven de volgende uitgangspunten:

- Persoonlijke belangen en commerciële of politieke belangen van de organisatie waarbinnen men werkzaam is of van de opdrachtgever mogen geen afbreuk doen aan de zorgvuldigheid, betrouwbaarheid en toetsbaarheid van de beroepsuitoefening. Voor zorgvuldige beroepsuitoefening is het actief blijven kennismaken van niet alleen ontwikkelingen in de voedingswetenschap maar ook van ethische codes van belang.
- De overwegingen die ten grondslag liggen aan de vertaalslag van resultaten van voedingsonderzoek naar praktische toepassingen en beleidskeuzes moeten helder en toetsbaar zijn. Daarbij is het van belang alert te zijn op impliciete druk om een wetenschappelijk standpunt door andere belangen te laten beïnvloeden, zoals selectie van feiten die een vooringenomen conclusie kunnen ondersteunen.
- NAV-leden verplichten zich om mogelijke verstrengeling van belangen aan de direct betrokkenen te signaleren.
- Aangaande publicaties, voordrachten, deelname aan adviescommissies, contacten met de media e.d. geven NAV-leden proactief inzicht in persoonlijke affiliaties en belangen die conflicterend kunnen zijn.

Artikel 2.2: Geloofwaardigheid en maatschappelijke profilering

Leden van de NAV onderschrijven de volgende uitgangspunten:

- NAV leden zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid voor een goede reputatie van de voedingswetenschap en zij erkennen hun verantwoordelijkheid voor het uitdragen van betrouwbare en evenwichtige informatie.
- De communicatie over de resultaten van wetenschappelijk onderzoek moet afgestemd zijn op het begripsniveau van de doelgroep.
- Standpunten die berusten op een brede wetenschappelijke consensus dienen als basis voor de informatievoorziening (via de media, voorlichting, productinformatie, marketing of reclame) aan publiek en intermediairen. Nieuwe onderzoeksresultaten die nog onvoldoende gevalideerd zijn, moeten in de context worden geplaatst van reeds bestaande kennis waarover consensus bestaat. Als het om opvattingen gaat die (nog) niet een breed draagvlak hebben, dan moet dit duidelijk worden aangegeven.
- Het uitdragen van ogenschijnlijk gezaghebbende standpunten 1 buiten het eigen expertiseterrein moet worden vermeden. Bij publieke optredens is het belangrijk om aan te geven in welke hoedanigheid uitspraken worden gedaan: als wetenschapper op persoonlijke titel of als vertegenwoordiger van een instelling/organisatie of van de professie voedingswetenschap.

Artikel 3: Vertrouwenspersonen

- Indien een NAV-lid bij zijn/haar beroepsuitoefening in conflict dreigt te komen met de gedragscode, kan een beroep worden gedaan op een door het bestuur te benoemen vertrouwenspersoon om te bemiddelen en/of de legitimiteit van zijn/haar bezwaren te laten toetsen.
- Het NAV bestuur benoemt hiertoe twee leden als vertrouwenspersoon, die kunnen bogen op een ruime maatschappelijke ervaring en bekend zijn met de problematiek van ethische dilemma's bij de beroepsuitoefening van voedingskundigen. Naam, achtergrond en adresgegevens van de vertrouwenspersonen worden via het NAV ledennet bekend gemaakt.
- De vertrouwenspersonen garanderen geheimhouding van de problematiek die aan hen wordt voorgelegd, tenzij het betreffende NAV-lid aangeeft geen behoefte aan geheimhouding te hebben.

- Het NAV bestuur stelt een procedure op voor het inschakelen van een vertrouwenspersoon.
- De vertrouwenspersonen rapporteren tenminste één maal per jaar aan het NAV-bestuur hoeveel mensen van hun diensten gebruik gemaakt hebben en in globale termen hoe deze zaken zijn verlopen. Dit dient te geschieden op een zodanige wijze dat de identiteit van de betrokkenen daaruit niet kan worden afgeleid.

Artikel 4: Bindend karakter van de Gedragscode

- Leden van de NAV onderschrijven de NAV-Gedragscode en verplichten zich om elkaar aan te spreken op het naleven ervan. Zij weerhouden zich van activiteiten die de voedingswetenschap of de NAV en haar leden in diskrediet kunnen brengen.
- Indien een NAV lid meent dat de aan hem/haar opgedragen werkzaamheden onverenigbaar zijn met de strekking van de Gedragscode, dan kan het feit dat hij/zij zich aan de NAV Gedragscode heeft gecommitteerd aanleiding zijn om hierover met de werkgever in overleg te gaan.
- Wanneer een NAV-lid zich naar het oordeel van het bestuur aantoonbaar niet houdt aan de Gedragscode kan het NAV bestuur het lidmaatschap beëindigen met inachtneming van de in artikel 6 van de statuten vermelde procedure.

Artikel 5: Evaluatie en aanpassing van de Gedragscode

- Voor het beoordelen van de effectiviteit van de gedragscode benoemt het NAV-bestuur een Evaluatiecommissie onder voorzitterschap van de vice-voorzitter van het NAV bestuur, bestaande uit tenminste drie en ten hoogste vijf leden. De in artikel 3 bedoelde vertrouwenspersonen kunnen geen deel uitmaken van deze commissie.
- De Evaluatiecommissie vraagt eens per twee jaar aan de NAV-leden hun ervaringen met de gedragscode —desgewenst vertrouwelijk— aan de commissie kenbaar te maken. Op basis hiervan doet de Evaluatiecommissie voorstellen aan het bestuur voor aanpassing van de gedragscode.

Artikel 6: Ingangsdatum

- Deze gedragscode treedt in werking op de datum wanneer een besluit daartoe wordt genomen door de Algemene Ledenvergadering van de NAV.

Bijlage A. Gedragscodes voor de uitvoering van voedingsonderzoek

Voor academische voedingsonderzoekers is een aantal gedragscodes beschikbaar: zie onderstaande websites.

- **Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening van de Vereniging van Universiteiten, opgesteld in 2004.** In deze code zijn 5 principes van goed wetenschappelijk onderwijs en onderzoek uitgewerkt, nl. zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, controleerbaarheid, onpartijdigheid en onafhankelijkheid. Zie www.vsnu.nl.
- **Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW):** De KNAW heeft onderzoeksinstituten aanbevolen zich aan te sluiten bij de VSNU gedragscode. De KNAW heeft daarnaast een verklaring van wetenschappelijke onafhankelijkheid opgesteld die kan worden gebruikt bij contractresearch. Zie www.knaw.nl/publicaties/pdf/20051083.pdf.
- **Code Goed Gedrag en Code Goed Gebruik van de Federatie van Medisch Wetenschappelijke Verenigingen FMWV**, goedgekeurd door het College Bescherming Persoonsgegevens: www.fmwv.nl of www.cbpweb.nl/downloads_gedragscodes/gedr_FM WV.pdf?refer=true&theme=publicatie. Zie ook COREON (Commissie Regelgeving van Onderzoek): <http://www.fmwv.nl/coreon/coreon.html>.